

Nr. 293/22.12.2022

Către

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Domnule Președinte,

Asociația Magistraților din România (AMR), organizație neguvernamentală, apolitică, națională și profesională a judecătorilor și procurorilor, înființată în anul 1993 - pentru a continua tradițiile și scopurile Asociației Magistraților și Avocaților (AMA), creată în 1933 și a cărei activitate a încetat în timpul regimului comunist -, AMR fiind declarată ca asociație „de utilitate publică” prin Hotărârea Guvernului nr. 530/21 mai 2008, membră a Asociației Internaționale a Judecătorilor (IAJ-UIM) și a Asociației Europene a Judecătorilor (AEM-EAJ) din anul 1994 - cu sediul în municipiul București, B-dul Regina Elisabeta nr. 53, sector 5, tel./fax. 021.4076286, e-mail amr@asociatia-magistratilor.ro, reprezentată legal de judecător dr. Andreea Ciucă, formulează

PUNCT DE VEDERE

referitor la proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, transmis Consiliului Superior al Magistraturii, spre avizare, la 19 decembrie 2022

1. Contextul apariției proiectului

Noile Legi ale Justiției, nr. 303/2022, nr. 304/2022 și nr. 304/2022, au intrat în vigoare la data de 16 decembrie a.c.

Proiectul Legii nr. 303/2022, trimis spre dezbatere Parlamentului, nu conținea modificări cu privire la condițiile de pensionare a judecătorilor și procurorilor ori cu privire la cuantumul pensiei. Prin urmare, după dezbateri succesive pe articole cu privire la proiectul vizând cele 3 Legi al Justiției, în cele două Camere ale Parlamentului s-au votat prevederi în materia dreptului la pensie al judecătorilor și procurorilor similare celor din Legea nr. 303/2004.

Însă, după 3 zile de la intrarea în vigoare a Legii nr. 303/2022 s-a trimis Consiliului Superior al Magistraturii proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, prin care se modifică procedura, condițiile și quantumul pensiei.

În formele proiectului, începând cu anul 2020, cu privire la care instanțele și asociațiile profesionale ale judecătorilor și procurorilor au formulat puncte de vedere, nu au fost incluse prevederi de genul celor din proiectul transmis la CSM la data de 19 decembrie a.c.

În Expunerea de motive se face trimitere la Jalonul 215 din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), potrivit căruia până la sfârșitul trimestrului IV 2022 trebuie întreprinse demersurile necesare pentru intrarea în vigoare a „cadrlui legislativ pentru reducerea cheltuielilor cu pensiile speciale”.

Subliniem, pe de o parte, că PNRR exista atât în perioada dezbaterilor parlamentare asupra Legilor Justiției, cât și la datele votului asupra proiectului de lege, în Camera Deputaților și în Senat.

Pe de altă parte, așa cum vom argumenta mai jos, în acord cu jurisprudența Curții Constituționale, pensiile de serviciu ale judecătorilor și procurorilor nu pot fi tratate ca „pensii speciale”.

De asemenea, referitor la impactul economic, se constată o falsă problemă pusă prin Expunerea de motive, lăsând să se înțeleagă că prin restructurarea pensiilor de serviciu ale judecătorilor și procurorilor se vor reduce cheltuielile cu „pensiile speciale”. Menționăm, conform datelor publicate în presă, că în iulie 2019 erau doar 3.800 pensionari judecători și procurori. De asemenea, „pensiile speciale”, și nu „pensiile de serviciu” sunt cele care grevează în măsură covârșitoare bugetul statului. Această realitate este confirmată și de seria de cifre relevate în considerentele Deciziei nr. 900/2020 a Curții Constituționale.

Anomalia unei pensii în quantum mai mare decât salariul nu poate fi corectată printr-o altă anomalie, adică prin încălcarea principiului constituțional al neretroactivității legii, prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție, și a dreptului la pensie, „conform legii” în vigoare la data valorificării acestui drept, astfel cum este garantat prin art. 47 alin. (2) din Constituție.

Este adevărat că, prin efectul actelor normative adoptate de celelalte puteri, de la data de 1 ianuarie 2018 diferența dintre venitul brut și venitul net al unui judecător sau procuror a crescut în mod evident, în condițiile în care începând cu acea dată venitul net este de 58,494% din venitul brut – procent care s-a aplicat și se

aplică bugetarilor. Întrucât, pensia nu este grevată de toate impozitele și contribuțiile care grevează salariul, cuantumul pensiei a ajuns să fie mai mare decât al salariului – situație ce nu a fost determinată, însă, de demersuri ale sistemului judiciar, judecătorii și procurorii necreându-și „privilegii”, cum s-a încercat a se acredita în spațiul public.

AMR a propus, încă de la începutul acestei situații, luarea măsurilor, în sensul prevederii, în art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, a unei teze finale, similare celei introduse în Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate, prin art. IX din OUG nr. 59/4.08.2007, potrivit căreia cuantumul net al pensiei de serviciu nu poate fi mai mare decât baza de calcul a acesteia. Nu a existat voință politică pentru reglementarea situației, ci s-a preferat ca, printr-o serie de declarații publice, în perioada ce a urmat, să se afirme că judecătorii și procurorii și-au constituit privilegii, declanșându-se și susținându-se o campanie împotriva pensiilor noastre de serviciu – incluzând proiecte de acte normative pentru abrogarea acestor pensii ori pentru reducerea drastică a cuantumului acestora.

2. Cu privire la modificările vizând Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor

Cu referire la art. I din proiect:

a) S-a exprimat dezacordul și îngrijorarea în legătură cu prevederea normativă ce condiționează acordarea beneficiului pensiei de serviciu de îndeplinirea condiției de vechime de cel puțin 25 de ani exclusiv în magistratură, fără a mai fi avută în vedere la calculul acesteia perioada de timp de 5 ani, cerută pentru accesarea în magistratură.

Tabelul de la Art. II din proiect, care elimină etapizat vechimea de 5 ani în alte funcții juridice, aceasta nemaiuându-se în considerare începând cu anul 2028, încalcă **principiul neretroactivității legii și principiul stabilității statutului judecătorului**, precum și art. 16 alin. (1) și ale art. 47 alin. (2) din Constituția României; de asemenea, dispozițiile textului de lege propus încalcă **principiile previzibilității (predictibilității) legii și încrederii legitime**.

În acest sens, a se vedea opiniile rezumate cu privire la Art. II din proiect.

Eliminarea într-un termen scurt a vechimii anterioare în specialitate juridică, de la calcularea vechimii prevăzute de lege pentru a beneficia de pensie de serviciu,

menține o discriminare în raport cu celelalte profesii, ce nu poate fi justificată obiectiv în condițiile în care, **la intrarea în profesie, vechimea de 5 ani în alte funcții juridice constituie o condiție pentru participarea la concursul de admitere în magistratură.** Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat importanța asigurării respectării cerinței de previzibilitate a legii, instituind în acest sens și o serie de repere pe care legiuitorul național trebuie să le aibă în vedere pentru asigurarea acestor exigențe.

Nereglementarea unor norme tranzitorii elocvente față de realitățile sistemului judiciar, menite să asigure coerența cadrului normativ și să nu accentueze insuficiența deja vădită a resurselor umane, reprezintă o încălcare a exigențelor constituționale referitoare la principiul securității juridice, care impune legiuitorului limite în activitatea de modificare a normelor juridice, limite care să asigure stabilitatea regulilor instituite, astfel cum prevăd și dispozițiile cuprinse în art. 26 teza întâi din Legea nr. 24/2000, potrivit căreia „*Proiectul de act normativ trebuie să cuprindă soluții legislative pentru situații tranzitorii, în cazul în care prin noua reglementare sunt afectate raporturi sau situații juridice născute sub vechea reglementare, dar care nu și-au produs în întregime efectele până la data intrării în vigoare a noii reglementări*”. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații ce respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare.

S-a propus ca la calculul condiției de vechime de 25 de ani să fie avută în vedere perioada de timp în care judecătorii au îndeplinit funcții juridice asimilate, pe o perioadă de maxim 10 ani (cu titlu de exemplu), ca dispoziție normativă tranzitorie, pentru cei care sunt la acest moment în sistem, **în scopul de a se evita un nou val de pensionări, în condițiile în care instanțele sunt deja afectate în mod evident de numărul mare al eliberărilor din funcție, prin pensionare,** dar și pentru a fi respectat caracterul predictibil al normelor în vigoare la momentul accederii în sistem, în considerarea căreia mulți dintre judecători au ales această carieră profesională.

Neluarea în considerare a nici măcar unei perioade minime de vechime anterioară, în specialitate juridică, este de natură să descurajeze serios intrarea în magistratură a juriștilor cu experiență, cu efectul neocupării posturilor vacante la **instanțele considerate mai puțin atractive** de către absolvenții de INM.

b) S-a apreciat, pe de o parte, că **nu se respectă principiul forței obligatorii a hotărârilor judecătorești**, în contextul limitării cuantumului pensiei la 100% din media veniturilor nete aferente bazei de calcul, fără a se reglementa situația judecătorilor cărora li s-au recunoscut, prin hotărâre definitivă, drepturi salariale, pentru viitor, cu luarea în considerare a coeficienților de multiplicare DNA, DIICOT.

Este clar faptul că **acești judecători vor fi vătămați, stabilindu-li-se un cuantum al pensiei inferior celui la care au dreptul, conform legii și hotărârilor judecătorești definitive, pronunțate în numele legii.**

Astfel, în art. Art. I pct. 1 din proiect se prevede că baza de calcul este *„reprezentată de media indemnizațiilor de încadrare brute lunare și sporurile cu caracter permanent aferente oricăror 12 luni consecutive din ultimii 10 ani de activitate înainte de data pensionării, actualizate la această dată prin raportarea la valoarea veniturilor cuvenite unui judecător sau procuror în activitate, în condiții identice de funcție, vechime și grad profesional”*. Dar, **sintagma „condiții identice de funcție, vechime și grad profesional” nu include și drepturile concret recunoscute, la care ne-am referit cu titlu de exemplu.**

Nu există nicio garanție necesară, în proiectul de lege, care să asigure valorificarea, la momentul calculării pensiei (prin raportarea la valoarea veniturilor cuvenite unui judecător în activitate), a tuturor drepturilor recunoscute prin lege și hotărâri judecătorești definitive. Bunăoară, nu este străină de realitate situația în care, la instanța de la care judecătorul solicită eliberarea din funcție, prin pensionare, să nu existe niciun judecător în activitate care să aibă veniturile calculate prin raportare la coeficienții de multiplicare DNA, DIICOT. În aceste condiții, judecătorul căruia i s-au recunoscut aceste drepturi, prin hotărâri ale căror forță și obligativitate nu pot fi puse în discuție, va fi vătămat grav și nejustificat, din perspectiva bazei de calcul a pensiei.

De asemenea, se pune următoarea întrebare îndreptățită: **În contextul cunoscut al inechităților salariale care s-au perpetuat ani la rând, acestea existând și în prezent, de ce proiectul nu conține nicio dispoziție care să asigure baza de calcul a pensiei, prin raportare la valoarea veniturilor cuvenite unui judecător în activitate, la cel mai mare nivel în plată al acestor venituri, existent în familia ocupațională „Justiție” (în condiții identice de funcție, vechime, grad profesional)?**

Cu alte cuvinte, la stabilirea bazei de calcul, judecătorul are dreptul să beneficieze, *mutatis mutandis*, de Decizia nr. 794/2016 a Curții Constituționale, cu atât mai mult cu cât **este de notorietate situația potrivit căreia veniturile cuvenite unui judecător în activitate sunt diferite de la o instanță la alta, chiar în condiții identice de funcție, vechime și grad profesional.**

Pe de altă parte, s-a exprimat și opinia potrivit căreia este oportună stabilirea cuantumului pensiei de serviciu fără depășirea cuantumului net al bazei de calcul.

c) Cu referire la Art. I pct. 2 din proiectul de lege, **se creează un privilegiu nejustificat pentru judecătorii și procurorii ce îndeplinesc funcțiile enumerate în art. 211 alin. (1¹), care se dorește a fi introdus.** Concluzia rezultă din faptul că singura condiție cerută pentru a beneficia de pensia de serviciu este să fi exercitat respectiva funcție timp de un mandat întreg. Astfel, „după expirarea unui mandat întreg”, pot beneficia de pensia de serviciu, „în cuantumul stabilit la alin. (1)”.

Referirea doar la cuantum nu include, nicidecum, condiția vechimii de cel puțin 25 de ani ca judecător sau procuror, prevăzută în mod expres, ca o condiție *sine qua non*, pentru toți ceilalți judecători sau procurori.

d) Se propune abrogarea alin. (2) al art. 211 din Legea nr. 303/2022 (Art. I pct. 3 din proiect), dispoziție legală potrivit căreia *pentru fiecare an care depășește vechimea prevăzută la alin. (1), la cuantumul pensiei de serviciu se adaugă câte 1% din baza de calcul, fără a o putea depăși.*

Cunoșteam faptul că, cu ocazia dezbaterilor asupra Legilor justiției, s-a discutat, referitor la **oferirea unui stimulent pentru păstrarea judecătorilor în activitate după împlinirea vechimii de pensionare**, acordarea a câte 1% la salariu (și nu la pensie), pentru fiecare an ce depășește vechimea de 25 ani. Soluția a fost propusă din interiorul sistemului și se impune cu atât mai mult cu cât **ne aflăm în pragul unei crize a resurselor umane, care va avea consecințe negative vizibile asupra organizării și funcționării instanțelor, respectiv asupra celerității și calității actului de justiție.**

Cu alte cuvinte, discuțiile au fost în sensul ca un judecător ce are, de exemplu, o vechime de 30 de ani, să aibă un procent de 5% în plus la salariu (și nu la pensie). Cu toate că, din cunoștințele noastre, nu au existat opoziții vădite la un asemenea

punct de vedere, propunerea nu a fost concretizată într-o reglementare, pe motiv că trebuie adusă o modificare legii salarizării.

Observăm, însă, că s-a luat totuși o măsură, vădit defavorabilă judecătorilor, în sensul eliminării procentului de 1% pentru fiecare an ce depășește vechimea de 25 de ani, fără nicio garanție concretă că acest procent se va regăsi ca stimulent în salariu, pentru păstrarea în activitate a judecătorilor care ar putea să ceară eliberarea din funcție, prin pensionare.

e) În proiect nu au fost incluse norme tranzitorii pentru reglementarea situației judecătorilor care au decizii de pensionare, dar își continuă activitatea, nesolicitând, până acum, punerea în plată a acestor decizii, mai exact, eliberarea din funcție, prin pensionare.

În loc să stimuleze judecătorii care, din pasiune pentru profesie, au rămas în activitate după împlinirea vechimii de 25 de ani, concurând, în mod efectiv și benefic, la buna organizare a activității instanțelor și la calitatea actului de justiție, atât prin exercitarea, în continuare, a atribuțiilor de judecător, cât și prin experiența pe care au dobândit-o în această calitate, legiuitorul propune un proiect prin care îi prejudiciază.

Astfel, cuantumul pensiei acestor judecători va fi redus, potrivit proiectului, în condițiile în care li se neagă dreptul la procentul de 1% pentru fiecare an ce depășește vechimea de 25 de ani, cu toate că acest procent a fost avut în vedere la calculul cuprins în decizia de pensionare, emisă de casa județeană de pensii.

f) În enumerarea din Art. I pct. 6, cu referire la alin. (4¹), ce se propune a fi introdus la art. 211 din Legea nr. 303/2022, **sunt folosiți, în mod confuz, mai mulți termeni.**

Textul are în vedere enumerarea categoriilor de sume care nu se includ în baza de calcul pentru stabilirea pensiei de serviciu. Însă, această enumerare se referă și la „restituiți” de drepturi salariale, termen care, dacă privește recunoașterea și plata unor drepturi salariale convenite judecătorilor, dar neacordate acestora în mod nelegal, drepturi stabilite prin hotărâri judecătorești definitive, **duce, din nou, la o evidentă accentuare a inechităților salariale și la negarea aplicabilității generale a hotărârilor judecătorești prin care s-au recunoscut drepturi salariale.**

Niciuna dintre puterile statului nu are abilitarea legală de a nesocoti puterea de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești definitive, adică de a stabili dacă respectiva hotărâre se cuvine sau nu să fie respectată.

Curtea Constituțională a dat următoarea dezlegare general obligatorie: **„Curtea reține că hotărârea judecătorească, chiar dacă are efecte inter partes, interpretează norme de lege cu aplicabilitate generală. În procesul de aplicare a legii, scopul interpretării unei norme juridice constă în a stabili care este sfera situațiilor de fapt concrete, la care norma juridică respectivă se referă, și în a se asigura astfel corecta aplicare a acelei norme, interpretarea fiind necesară pentru a clarifica și a limpezi sensul exact al normei, și pentru a defini, cu toată precizia, voința legiuitorului. Or, Curtea constată că hotărârile judecătorești prin care s-a recunoscut majorarea indemnizației de încadrare, cum sunt cele prin care s-au stabilit majorările de 2%, 5% și respectiv 11% acordate magistraților și personalului asimilat, au aplicabilitate generală și se deosebesc de ipotezele în care, tot prin hotărâre judecătorească, ar fi fost recunoscute anumite drepturi în baza unor situații de fapt particulare, fără aplicabilitate generală (cum ar fi, spre exemplu, ipoteza în care o persoană a avut recunoscut sporul de doctorat)”** (pct. 26 din Decizia CCR nr. 794/2016).

Or, astfel cum a stabilit Plenul Curții Constituționale prin Decizia nr. 1/1995 sau cum a stabilit Curtea Constituțională prin Decizia nr. 1415/4 noiembrie 2009, **„puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta. În consecință, atât Parlamentul, cât și Guvernul, respectiv autoritățile și instituțiile publice urmează să respecte întru totul atât considerentele, cât și dispozitivul prezentei decizii”**.

În plus, subliniem faptul că drepturile salariale recunoscute și acordate prin hotărâri judecătorești **au caracter permanent**, fiind stabilite pentru fiecare lună, așa încât nu se pot încadra, nici din această perspectivă concretă, în art. 211 alin. (4¹) din proiect, textul propus excluzând doar drepturile „care nu au un caracter permanent”. **Faptul că drepturile salariale recunoscute prin hotărâri judecătorești au fost încasate doar într-o anumită lună din an, în mod eșalonat, pe 5 ani, ca urmare a unor acte normative adoptate cu privire la executarea creanțelor, nu schimbă nici natura juridică și nici caracterul permanent al acestor drepturi.**

Confuză este și sintagma „alte perioade”, cu referire la drepturile salariale „restituite” și care nu s-ar include în baza de calcul pentru stabilirea pensiei de serviciu.

Nu se înțelege despre ce „altă perioadă” este vorba, de vreme ce calculul redat în art. 211 alin. (1) nu are în vedere decât oricare 12 luni consecutive din ultimii 10 ani de activitate înainte de data pensionării.

Or, potrivit art. 8 alin. (4) din Legea nr. 24/2000, *„Textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce. Nu se folosesc termeni cu încărcătură afectivă. Forma și estetica exprimării nu trebuie să prejudicieze stilul juridic, precizia și claritatea dispozițiilor”*.

g) Art. I pct. 7 din proiect modifică art. 213 alin. (2) din Legea nr. 303/2022, operând, spre deosebire de Legile nr. 303/2004 și nr. 303/2022, nu numai cu sintagma „actualizare procentuală”, ci și cu sintagma „actualizare care se realizează proporțional”.

În măsura în care înțelesul este perceput ca similar, se evită probleme suplimentare în valorificarea drepturilor legale ale judecătorilor. Dar, în cazul în care sintagma nou introdusă va avea și alte valențe decât aplicarea procentului concret, odată cu majorarea componentelor bazei de calcul pentru un judecător în activitate, se va ajunge la aplicare diferențiată, mai cu seamă că vorbim despre modalitatea de interpretare și aplicare a legii de către 42 de case de pensii, la nivel teritorial.

În plus, limita care nu poate fi depășită ca urmare a actualizării nu este stabilită în mod corect, nici măcar prin raportare la art. 211 alin. (1), cum se propune a fi modificat prin proiect. Astfel, actualizarea „proporțională”, în condiții identice de funcție, vechime și grad profesional, se face „fără ca pensia netă actualizată să fie mai mare decât media veniturilor nete ale acestuia” – adică ale judecătorului.

Or, formularea corectă ar trebui să se refere la *veniturile nete ale acestuia, astfel cum rezultă din baza de calcul actualizată în condițiile art. 211 alin. (1)*. Aceasta deoarece, la formarea bazei de calcul a pensiei, potrivit propunerii din art. 211 alin. (1), judecătorul poate alege oricare 12 luni consecutive din ultimii 10 ani de activitate, venituri ce sunt „actualizate” la respectiva dată (adică la eliberarea din funcție, prin pensionare), prin raportare la veniturile cuvenite unui judecător în activitate.

Dacă judecătorul este privat de suma veniturilor nete, rezultată din baza de calcul actualizată la data pensionării, actualizarea prevăzută la art. 213 alin. (2) va rămâne în mare parte formală.

Cu referire la Art. II din proiect:

Eliminarea în mod etapizat, dar pe o perioadă scurtă de timp, din calculul vechimii necesare pentru acordarea pensiei de serviciu, a perioadei în care judecătorul a îndeplinit funcțiile de judecător financiar, procuror financiar sau consilier de conturi la secția jurisdicțională a Curții de Conturi, avocat, notar, personal de specialitate juridică în fostele arbitraje de stat, grefier cu studii superioare juridice, consilier juridic sau jurisconsult, încalcă principiul neretroactivității legii și principiul stabilității statutului de judecător, precum și art. 16 alin. (1) și ale art. 47 alin. (2) din Constituția României.

De asemenea, dispozițiile textului de lege propus încalcă principiile previzibilității (predictibilității) legii și încrederii legitime, principii dezvoltate în jurisprudența CEDO și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, precum și Declarația cu privire la principiile de independență a justiției (adoptată de Conferința Președinților de Instanțe Supreme din Europa Centrală și de Est, din 14 octombrie 2015), care stabilește, în art. 27, că „*Judecătorii trebuie să primească o compensație pe măsura profesiei și îndatoririlor lor și să dispună de condiții adecvate de lucru. Judecătorii trebuie să beneficieze de o instruire adecvată. (...) Remunerația și condițiile de lucru ale judecătorilor nu pot fi modificate în dezavantajul judecătorilor în timpul mandatului, cu excepția situațiilor deosebite de natură economică sau bugetară*”.

Eliminarea, începând cu anul 2028, chiar și a vechimii de 5 ani în specialitatea juridică cerută ca o condiție imperativă de participare la concursul de admitere în magistratură, va accentua în următoarea perioadă de timp demersurile de eliberare din funcție, prin pensionare, a judecătorilor, cu consecința agravării situației resurselor umane.

Referitor la neinclusiunea ofițerilor de poliție judiciară în categoria profesiilor juridice din Art. II, s-a formulat următorul punct de vedere:

În Decizia nr. 176/2014 (paragrafele 21, 22), Curtea Constituțională a reținut faptul că tipul de activitate desfășurată anterior admiterii în magistratură de alte categorii de juriști, cum ar fi, spre exemplu, persoanele care au îndeplinit funcții de

specialitate juridică în aparatul Parlamentului ori al Administrației Prezidențiale, este greu să fie asimilat cu activitatea jurisdicțională și, implicit, vechimea în astfel de funcții să fie asimilată vechimii în magistratură (cu referire la înscrierea la concursul de promovare la instanțele sau parchetele superioare) și a statuat că soluția pentru îndepărtarea stării de neconstituționalitate rezultată din condițiile diferențiate pe criteriul funcției anterior deținute, nu poate fi decât constatarea existenței unei inegalități, contrare prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție.

Contrar acestei statuări a Curții Constituționale, legiuitorul a menținut, atât în art. 33 alin. (1), cât și în art. 86 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, inclusiv cu ocazia modificărilor aduse prin Legea nr. 242/2018, categoriile persoanelor care au îndeplinit funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului, garantându-le, în continuare, beneficiul pensiei de serviciu cu luarea în calcul a perioadei în care au îndeplinit aceste funcții, în timp ce ofițerii de poliție judiciară cu studii superioare juridice au fost excluși din enumerarea conținută în art. 86 alin. (1), reprezentând singura categorie profesională eliminată din această normă legală, prin raportare la profesiile juridice menționate în art. 33 alin. (1) din Legea 303/2004.

De asemenea, în Decizia nr. 699/2015, Curtea Constituțională a reținut că activitatea profesională a consilierilor juridici constă, în principal, în asigurarea consultanței și reprezentării autorității sau instituției publice în serviciul căreia se află ori a persoanei juridice cu care are raporturi de muncă. Prin urmare, relația acestora cu sistemul judiciar este diferită de aceea a personalului asimilat, ei necontribuind la funcționalitatea sistemului judiciar, ci beneficiind de serviciului public al justiției atunci când este cazul.

Cu toate acestea, categoria profesională a consilierilor juridici a fost enumerată, în continuare, în art. 86 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, vechimea în această funcție fiind contabilizată ca vechime în vechime în magistratură, aplicabilă și persoanelor prevăzute la art. 82 alin. (1) și (2), în timp ce ofițerilor de poliție judiciară cu studii superioare juridice nu li s-a mai recunoscut acest beneficiu, prin art. I pct. 149 din Legea nr. 242/2018.

În acest context, de notat și faptul că, **prin Art. II din proiect, se acordă în continuare beneficiul vechimii personalului de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor** – nefiind, așadar, excluși cei care, în această calitate, își desfășoară activitatea în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului –, **cu ignorarea Deciziei nr. 174/2014 a Curții Constituționale**. La fel,

cu nesocotirea acestei decizii obligatorii, în art. 63 din Legea nr. 303/2022, vechimea de 5 ani în funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului, ministerelor, **dă dreptul la participarea la concursul de admitere în magistratură.**

În consecință, s-a menționat că, vechimea în funcție, prin raportare la perioada de 5 ani, cerută la accesarea în magistratură, a fost recunoscută tuturor judecătorilor numiți în funcție prin procedura reglementată de art. 33 din Legea nr. 303/2004, fiind o condiție de participare la concursul de admitere în magistratură. De aceea, se apreciază că ar fi echitabil ca cel puțin această perioadă de 5 ani, în care judecătorul a exercitat alte profesii juridice, să fie recunoscută, cu atât mai mult cu cât este discriminatoriu ca unora dintre judecătorii aflați în această situație să le fie recunoscută orice perioadă de vechime în alte profesii juridice (chiar și proiectul conținând o recunoaștere regresivă etapizată), în timp ce, în funcție de anul ieșirii la pensie, altora să nu li se recunoască niciun an de vechime în alte profesii juridice. Situația se relevă a fi cu atât mai inechitabilă cu cât, chiar și potrivit Legii nr. 303/2022, aceștia din urmă ar mai fi avut doar câțiva ani până la împlinirea vechimii pentru pensionare, însă nu pot beneficia de cei 5 ani (sau mai puțin) de vechime în alte profesii juridice.

Cu referire la Art. III din proiect:

a) Cu toate că titlul proiectului este „Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu” și vizează 6 legi în materie, **singurele pensii de serviciu cu privire la care s-a inclus dispoziția de recalculare sunt cele ale judecătorilor și procurorilor** (Art. III din proiect).

Deși în forma proiectului transmis instanțelor în seara de 19 decembrie 2022, în Art. III erau incluși și judecătorii Curții Constituționale – textul neprevăzând nicio excepție –, **am luat cunoștință astăzi și de o formă ulterioară a proiectului în care, în Art. III se exceptează expres, de la recalculare, pensiile de serviciu ale judecătorilor Curții Constituționale, doar acestora asigurându-li-se aplicarea legii în mod constituțional, adică fără încălcarea principiului neretroactivității, prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituția României.**

Odată cu modificările aduse Legilor justiției în anul 2011, în categoria pensiilor de serviciu prevăzute de Legea nr. 303/2004 au fost incluse și cele ale judecătorilor Curții Constituționale, punându-se în aplicare Decizia nr. 262/2016,

prin care Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. 82 alin. (2) din Legea nr. 303/2004 sunt constituționale în măsura în care noțiunea de "judecător" din cuprinsul acestora include și judecătorul Curții Constituționale.

În consecință, **dreptul la pensie al judecătorilor Curții Constituționale este reglementat în Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor, valorificarea acestui drept făcându-se în același cadru normativ cu judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și ai celorlalte instanțe, prin care, conform art. 126 alin. (1) din Constituția României, se realizează justiția.**

Nu există nicio justificare obiectivă pentru luarea măsurii recalculării pensiilor de serviciu ale judecătorilor și procurorilor, concomitent cu excluderea celorlalte pensii de serviciu de la recalculare. Concluzia se impune cu atât mai mult cu cât, prin raportare la cifrele relevate în Decizia nr. 900/2020 a Curții Constituționale, numărul pensiilor de serviciu ale judecătorilor și procurorilor este foarte mic, în ansamblul numărului pensiilor de serviciu relevate de instanța de contencios constituțional în mod concret.

b) Proiectul încalcă principiul neretroactivității legii, consacrat prin art. 15 alin. (2) din Constituția României: *Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.*

De asemenea, proiectul încalcă art. 47 alin. (2) din Constituția României, potrivit căruia: *Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege.*

Or, la data la care judecătorii au fost eliberați din funcție, prin pensionare, s-a valorificat dreptul constituțional la pensie, în conformitate cu prevederile legale în materie la respectivul moment. **Recalcularea cuantumului pensiei, în condiții diferite și printr-o nouă procedură, încalcă, în mod evident, cele două principii constituționale anterior enunțate.**

c) În Expunerea de motive la proiectul legii (publicată pe site-ul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale) s-a făcut trimitere expresă la jurisprudența Curții Constituționale, cu referire la „pensiile de serviciu” ale magistraților, arătându-se că protecția deciziilor Curții Constituționale se referă la pensiile magistraților.

În acest sens, în Expunerea de motive s-au precizat următoarele aspecte importante: «Curtea Constituțională a României a stabilit în mod constant că

„pensia de serviciu a magistraților reprezintă o compensație a absenței unor drepturi fundamentale, cum sunt drepturile exclusiv politice (dreptul de a fi aleși în Camera Deputaților, Senat, în funcția de Președinte al României ori în organele administrației locale, precum și dreptul de a fi aleși în Parlamentul European) și drepturile social-economice (dreptul la negocieri colective în materie de muncă, dreptul la grevă, libertatea economică), precum și a incompatibilităților stabilite la nivel constituțional pe parcursul întregii cariere profesionale (potrivit art. 125 alin. (3) din Constituție, funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior).

De asemenea, acestor incompatibilități li se adaugă pe de o parte interdicțiile prevăzute de legislația proprie iar, pe de altă parte, stabilirea pensiei de serviciu a acestor categorii socio-profesionale ține seama de responsabilitățile și riscurile profesiei de magistrat, care privesc întreaga durată a carierei acestuia.

În consecință, regimul strict al absenței unor drepturi, al incompatibilităților și interdicțiilor stabilit prin Legea fundamentală și dezvoltat prin lege specială, precum și responsabilitățile și riscurile impun acordarea dreptului la pensia de serviciu”».

Cu toate acestea, contrar deciziilor obligatorii ale Curții Constituționale, pensiile de serviciu ale judecătorilor și procurorilor sunt tratate ca „pensii speciale”, în Expunerea de motive, de vreme ce afirmata justificare a proiectului de lege o constituie Jalonul 215 din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), potrivit căruia până la sfârșitul trimestrului IV 2022 trebuie întreprinse demersurile necesare pentru intrarea în vigoare a „cadrului legislativ pentru reducerea cheltuielilor cu pensiile speciale”.

Prin Decizia nr. 45/2018, Curtea Constituțională a reconfirmat regimul sever al incompatibilităților magistraților, făcând și comparația cu alte sisteme de drept: **„Spre deosebire de alte sisteme constituționale (spre exemplu, Germania sau Suedia; a se vedea Avizul nr. 806/2015 privind libertatea de expresie a judecătorilor, adoptat de Comisia de la Veneția, la cea de-a 103-a sa reuniune plenară din 19-20 iulie 2015), care sunt mai permissive în ceea ce privește compatibilitatea funcției de judecător cu cele de demnitate publică, în sistemul nostru constituțional normele antereferate sunt foarte stricte cu privire la incompatibilitățile care însoțesc funcția de judecător/procuror, rațiunea acestora fiind aceea de a evita confuziunea între aceste funcții și orice alte funcții publice sau private, indiferent de natura lor (politică sau economică)”** – paragr. 169.

Pe lângă acest regim strict, numărul pensiilor de serviciu ale judecătorilor și procurorilor este foarte mic, în comparație cu numărul total al pensiilor de serviciu și a celor speciale, astfel cum rezultă din Decizia nr. 900/2020 a Curții Constituționale, la care am făcut deja referire.

În consecință, obiectivul din Jalonul 215 PNNR, și anume reducerea cheltuielilor cu pensiile speciale, nu se aplică pensiilor de serviciu ale judecătorilor și procurorilor – care nu sunt pensii speciale, conform jurisprudenței Curții Constituționale, sintetic relevată mai înainte – , cu atât mai mult cu cât cheltuielile cu aceste pensii reprezintă doar circa 3% din totalul cheltuielilor cu pensiile.

În acest context, ministrul muncii a declarat la TVR, în data de 24 octombrie 2022, după primirea raportului Băncii Mondiale, că, în urma discuției recente cu comisarul european pentru Locuri de Muncă, „aproape sigur procentul de 9,4 - acea măsură anti-românească și acel 2070 ales aleatoriu pe care nici Comisia Europeană nu îl înțelege, cu siguranță va fi scos din PNRR (plafonul de 9,4% din PIB care limitează cheltuielile cu pensiile - n.r)”, „procent pentru pensii care nu există în niciun PNRR din statele membre ale UE” (http://stiri.tvr.ro/marius-budai--banca-mondiala-ne-a-trimis-raportul-cu-cerin--ele-privitoare-la-pnrr--pensiile-militare---cuprinse-intr-un-jalon_917042.html#view).

3. Cu privire la proiectul de modificare a Legii nr. 567/2004

a) Modificarea **alin. (1) al art. 68⁵**, în sensul de a avea următorul cuprins:

„(1) Personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea prevăzut la art. 3 alin. (2), personalul de specialitate criminalistică și personalul care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică prevăzut la art. 3¹, precum și tehnicienii criminaliști din cadrul parchetelor, **indiferent de vârstă**, cu o vechime de cel puțin 25 de ani în specialitate, pot beneficia, de pensie de serviciu, **în cuantum de 80%** din baza de calcul reprezentată de media salariilor de bază brute lunare realizate, **inclusiv sporurile cu caracter permanent, aferente oricăror 12 luni consecutive din ultimii 10 ani de activitate înainte de data pensionării, actualizate la această dată prin raportarea la valoarea veniturilor cuvenite personalului auxiliar de specialitate în activitate, încadrat în condiții identice de funcție, vechime, grad și treaptă profesională. Cuantumul pensiei nete nu poate fi mai mare decât 100% din media veniturilor nete aferente bazei de calcul. Stabilirea bazei de calcul în**

condițiile prezentului alineat se face la cererea beneficiarului dreptului de pensie, depusă la angajator”.

b) Modificarea alin. (2) al art. 68⁵, în sensul menținerii acestui text legal, cu următorul cuprins:

„De pensia de serviciu prevăzută la alin. (1) beneficiază, **la împlinirea vârstei standard de pensionare**, și personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, personalul de specialitate criminalistică și personalul care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică, precum și tehnicienii criminaliști din cadrul parchetelor, **cu o vechime în specialitate între 20 și 25 de ani, în acest caz quantumul pensiei fiind micșorat cu 1% din baza de calcul prevăzută la alin. (1) pentru fiecare an care lipsește din vechimea în specialitate integrală de 25 de ani, quantumul pensiei nete neputând depăși media veniturilor nete aferente bazei de calcul astfel reduse**. Prevederile alin. (7) se aplică în mod corespunzător și persoanelor prevăzute de prezentul alineat”.

c) Modificarea alin. (7) al art. 68⁵, în sensul de a avea următorul cuprins:

„Persoanele care îndeplinesc condițiile de vârstă și de vechime prevăzute la alin. (1) numai în funcția de personal auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și parchetelor de pe lângă acestea, de personal de specialitate criminalistică și de personal care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică, precum și în cea de tehnician criminalist din cadrul parchetelor beneficiază de pensie de serviciu, chiar dacă la data pensionării au avut sau au o altă ocupație. În acest caz, baza de calcul al pensiei de serviciu o reprezintă **80% din media salariilor de bază brute lunare**, inclusiv sporurile cu caracter permanent din ultimele 12 luni anterioare lunii în care se depune cererea de pensionare, realizate de personalul auxiliar de specialitate aflat în activitate, în condiții identice de funcție, vechime, grad sau treaptă și nivel al instanței ori parchetului sau INEC unde a funcționat solicitantul înaintea eliberării din funcția de personal auxiliar de specialitate”.

În susținerea propunerilor de mai sus se invocă următoarele argumente:

Grefierii beneficiază de dreptul la **pensie de serviciu, și nu de pensie specială**, fiind vorba despre o **pensie ocupațională**, după cum este denumită în

Uniunea Europeană. Rațiunea acordării acestui drept este necesară, justificată și legală, pensia de serviciu fiind acordată grefierilor ca o compensare pentru restrângerea unor drepturi și libertăți și pentru instituirea unor interdicții și incompatibilități, prin statutul special care reglementează această categorie de personal – interdicții și incompatibilități similare cu ale magistraților -, direct proporțional cu rolul acesteia în îndeplinirea actului de justiție.

Dreptul la pensie de serviciu al grefierilor a fost reglementat prin lege, cerându-se îndeplinirea cumulativă a două condiții, și anume o vechime de cel puțin 25 de ani în specialitate și împlinirea vârstei de 60 de ani, **cerințe care nu sunt impuse niciunei alte categorii de personal ce beneficiază de pensie de serviciu.**

Curtea Constituțională a României a statuat deja că „*pensiile de serviciu se bucură de un regim juridic diferit în raport de pensiile speciale acordate în regimul public de pensii*”, tocmai din cauza interdicțiilor și incompatibilităților impuse de lege magistraților, similare cu cele prevăzute pentru personalul auxiliar de specialitate din instanțe.

Este evident că **o nouă modificare a reglementării pensiei de serviciu ar contraveni flagrant principiului predictibilității cadrului normativ și ar priva categoria profesională a grefierilor de o minimă stabilitate financiară**, fiind de natură să afecteze garanțiile sociale recunoscute personalului auxiliar de specialitate din justiție, fără de care activitatea autorității judecătorești nu poate fi organizată și desfășurată.

Din datele statistice furnizate de Casa Națională de Pensii Publice, rezultă că vârsta medie de pensionare a grefierilor este de 60 ani și 9 luni, iar numărul pensionarilor din categoria personalului auxiliar de specialitate, beneficiari ai Legii nr. 567/2004, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 130/2015, era de 1.724 grefieri, la finele anului 2021. Așa cum se poate observa, se înregistrează o scădere de la an la an a numărului de grefieri beneficiari ai pensiei de serviciu, respectiv o scădere cu 59 persoane în anul 2021, față de anul 2020 și cu 76 persoane, față de anul 2019.

În cazul grefierilor, potrivit OUG nr. 59/2017 privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, quantumul net al pensiei de serviciu nu poate fi mai mare decât media venitului net corespunzător venitului brut care a constituit baza de calcul a pensiei de serviciu, respectiv al indemnizației pentru limită de vârstă.

Prin urmare, **pensiile de serviciu ale grefierilor sunt deja plafonate la ultimul salariu net în plată, neputând fi calculate într-un cuantum de 80% din baza de calcul** reprezentată de media salariilor de bază brute lunare realizate.

Tot din date statistice furnizate de Casa Națională de Pensii Publice rezultă că pensia medie a unui grefier este de 4.839 lei, din care suma de 2.474 lei reprezintă contributivitatea, iar suma de 2.655 lei este suportată din bugetul de stat. Cuantumul total al pensiilor de serviciu plătite grefierilor din bugetul de stat reprezintă numai 0,0046 din PIB-ul României înregistrat anul 2021.

Asociația Magistraților din România (AMR),
prin jud. dr. Andreea Ciucă